

DA

DA

DA

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 20.12.2010
KOM(2010) 766 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET

**om indledning af konsultationer med Republikken Guinea-Bissau i medfør af artikel 96
i den reviderede Cotonouaftale**

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET

om indledning af konsultationer med Republikken Guinea-Bissau i medfør af artikel 96 i den reviderede Cotonouaftale

1. Baggrund

Siden uafhængigheden i 1975 har Guinea-Bissau haft tætte forbindelser til Den Europæiske Union, som allerede har bidraget med over 500 mio. EUR inden for rammerne af dette samarbejde. Det er ikke desto mindre stadig et skrøbeligt land på grund af de etniske spændinger, hærens uforholdsmæssigt store indflydelse – hæren er ikke professionel og meget politisk – og en konstant fattigdom. Desuden har pengene fra narkotikahandel i de seneste år ført til korrupsion i forskellige samfundslag (hæren, de politiske partier, regeringen ...), hvilket også skaber ustabilitet i nabolandene på grund af de utætte grænser i en situation med fri bevægelighed og den anspændte sikkerhedsmæssige situation i Casamance og Guinea Conakry.

I første halvår 2009 tiltog den politiske og sikkerhedsmæssige spænding i landet, og det førte i marts måned til, at chefen for de væbnede styrker og landets præsident, Joao Vieira, blev dræbt. I begyndelsen af juni måned samme år blev ministeren for territorial administration og en tidligere forsvarsminister, dræbt og andre fremtrædende personer blev arresteret. Alle disse personer var tæt på præsident Vieira og skulle ifølge myndighederne have været involveret i et statskup.

På trods af disse tragiske begivenheder forløb det præsidentvalg, der blev gennemført for at udpege præsident Vieiras efterfølger, i ro og orden. Den anden valgrunde, som foregik den 26. juli, gav en sejr til Malam Bacai Sanha (PAIGC) med 63,31 % af stemmerne. Han tiltrådte som præsident den 8. september 2009 for en femårig periode med Carlos Gomes som premierminister. Den nye præsident understregede i sin tiltrædelsestale, at national forsoning, bekæmpelse af straffrihed og reformen af sikkerhedssektoren var nogle af hans prioriterede områder.

Nogle dage senere blev flådechefen, admiral José Zamora Induta, der er kendt som reformvenlig, indsat som chef for de væbnede styrker. I slutningen af oktober gennemførte præsidenten en omfattende regeringsrokade som berørte de fleste ministerposter og bragte nye ansigter til. Umiddelbart efter blev der udnævnt en offentlig anklager, der fik til opgave at gøre anklagemyndigheden mere effektiv, både med hensyn til forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet og gennemførelse af de officielle undersøgelser, der er iværksat for at finde de ansvarlige for de politiske mord i marts og juni 2009.

Det nye hold ved magten har i højere grad end forgængerne givet indtryk af tage fat på de problemer, landet er plaget af. Alligevel er hærens kontrol med landets politiske liv fortsat en faktor, der skaber bekymring og sårbarhed.

EU har forsøgt at reagere på denne situation ved i stigende grad at øge støtten til Guinea-Bissau for at få gennemført reformen af sikkerhedssektoren, hvilket er helt afgørende for at genetablere den civile kontrol med hæren. Ud over støtten via Den Europæiske Udviklingsfond (EUF) har EU siden maj 2008 støttet myndighederne med gennemførelsen af reformen af sikkerhedssektoren via en støttemission inden for rammerne af den fælles

sikkerheds- og forsvarspolitik (FUSP), der har til opgave at støtte myndighederne med den nationale reformstrategi, navnlig reformen af hæren, politiet og anklagemyndigheden.

På trods af de opnåede fremskridt blev frygten bekræftet den 1. april 2010, da en gruppe oprørske militærfolk under ledelse af den næstkommanderende for de væbnede styrker, general Antonio Injai, arresterede chefen for de væbnede styrker Zamora (stadig tilbageholdt) samt premierministeren, som de truede med at dræbe, men løslod efter nogle timers tilbageholdelse.

Efter dette oprør indtog general Injai posten som den egentlige chef for de væbnede styrker, indtil han officielt blev udnævnt den 25. juni 2010 ved dekret fra præsidenten efter forslag fra regeringen, på trods af advarsler fra det internationale samfund.

2. Den Europæiske Unions reaktion

Ved en meddelelse fra Den Høje Repræsentant den 2. april fordømte EU oprøret den 1. april, der blev karakteriseret som "brud på den gældende forfatning", og anmodede myndighederne i Guinea-Bissau om at arbejde for at genetablere demokrati. Den Afrikanske Union og Det Økonomiske Fællesskab af Vestafrikanske Stater (Ecowas) udsendte lignende meddelelser.

Den 13. april fastslog Rådets udenrigs- og sikkerhedspolitiske komité (PSC), at det var nødvendigt med en tænkepause, hvad angår Den Europæiske Unions fremtidige engagement i Guinea-Bissau, men at det var vigtigt i så høj grad som muligt at støtte de civile myndigheder i deres bestræbelser på at rette op på situationen.

Den 14. april anmodede Rådets Afrikagrube (COAFR) EU's missionschefer i Bissau om at rette henvendelse til myndighederne i Guinea-Bissau og indlede en forstærket politisk dialog på basis af artikel 8 i Cotonouaftalen om følgende punkter: i) øjeblikkelig løsladelse af chefen for de væbnede styrker og de øvrige personer, som har været tilbageholdt siden den 1. april 2010; ii) retsforfølgning af og disciplinære sanktioner mod de personer, der var involveret i hændelserne den 1. april; iii) den nødvendige lydighed og respekt over for de lovlige demokratiske myndigheder. Denne henvendelse fandt sted den 9. april 2010.

Den 26. april gennemgik Rådets Afrikagrube rapporten fra EU's missionschefer i Bissau og var enige om følgende: i) den afgørende betydning af en reform af sikkerhedssektoren af hensyn til demokratiet og landets stabilitet; ii) EU's fremtidige engagement i Guinea-Bissau vil afhænge af den politiske udvikling i landet.

Den 30. april pålagde den udenrigs- og sikkerhedspolitiske komité (PSC) Rådets generalsekretariat følgende og opfordrede samtidig Kommissionen til: i) straks at foreslå en række foranstaltninger på kort sigt for at øve en positiv indflydelse på situationen lokalt; ii) inden udgangen af juni måned at foretage en strategisk undersøgelse af EU's engagement i Guinea-Bissau på grundlag af alle de instrumenter, EU har til rådighed, for i juli 2010 at kunne træffe den endelige beslutning om EU's engagement, navnlig inden for rammerne af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FUSP), på basis af denne strategiske undersøgelse og den fremtidige udvikling i Guinea-Bissau.

Den 7. maj gentog Rådet, at et engagement inden for rammerne af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FUSP) angående reformen af sikkerhedssektoren i Guinea-Bissau efter den 30. september var betinget af følgende: i) en tilbagevenden til den forfatningsmæssige orden, ii) løsladelse af den tidligere chef for de væbnede styrker, Zamora Induta; iii) retsforfølgning

af de personer, der var involveret i begivenhederne den 1. april; iv) vedtagelse af lovpakken om reformen af sikkerhedssektoren.

I maj måned blev der sendt en fælles mission (Kommissionen, Rådet, formanden for COAFR) til Guinea-Bissau på basis af de foranstaltninger på kort sigt, som Rådets Generalsekretariat og Kommissionen havde foreslået. Missionen konkluderede, at selv om myndighederne i Guinea-Bissau var enige i EU's analyse af oprøret, var de ikke i stand til at opfylde EU's krav om en tilbagevenden til den forfatningsmæssige orden.

I en meddelelse af 5. juli 2010 gav Den Høje Repræsentant derfor udtryk for bestyrtelse over, at general Antonio Injai var udnævnt til posten som chef for de væbnede styrker, da han var den hovedansvarlige for oprøret den 1. april. Den Høje Repræsentant gav ligeledes udtryk for stor bekymring over, at Zamora Induta var ulovlig tilbageholdt og anmodede myndighederne i Guinea-Bissau om at bringe denne situation til ophør. I sin meddelelse nævnte Den Høje Repræsentant, at situationen i Bissau kunne udgøre en krænkelse af Guinea-Bissaus forpligtelser, hvad angår menneskerettigheder, demokrati og retsstatsprincipper, som er væsentlige principper i Cotonouaftalen, og gøre det nødvendigt at revurdere Den Europæiske Unions samlede engagement i Guinea-Bissau. Den Afrikanske Union, Ecowas og USA har udsendt lignende fordømmende meddelelser.

Den 7. juli gennemgik Rådets Afrikagrube en ny rapport fra EU's missionschefer i Bissau. Rådets Afrikagrube var i) positiv overfor missionschefernes anbefalinger; ii) beklagede, at general Inja var blevet udnævnt som chef for de væbnede styrker og fandt, at denne udnævnelse kunne udgøre en krænkelse af demokratiet og retsstatsprincippet, som er væsentlige principper i Cotonouaftalen; iii) opfordrede missionscheferne til at foreslå en liste med personer, der er ansvarlige for den kroniske ustabilitet, og/eller som er involveret i ulovlige aktiviteter, der kan give anledning til målrettede sanktioner fra EU's side; iv) var tilfreds med den samstemmende reaktion fra det internationale samfund og bekræftede, at det er vigtigt nøje at koordinere vores reaktion med det øvrige internationale samfund, navnlig Den Afrikanske Union, Ecowas og De Forenede Nationer.

Den 9. juli besluttede Rådets udenrigs- og sikkerhedspolitiske komité: i) at afslutte den nuværende FUSP-mission vedrørende reformen af sikkerhedssektoren; ii) at opfordre Rådets sekretariat og Kommissionen til at fremsætte forslag til en styrkelse af EU's tilstedeværelse i Guinea-Bissau med en ekspertise med hensyn til reformen af sikkerhedssektoren.

Endelig orienterede Den Høje Repræsentant ved brev af 27. juli premierministeren om, at den nuværende FUSP-mission ville blive afsluttet pr. 30. september 2010, at det var umuligt at udsende en ny mission på grund af det nuværende politiske klima og behovet for at revurdere hele EU's engagement i Guinea-Bissau på basis af en forstærket politisk dialog mellem parterne.

3. Kommissionens forslag

Kommissionen mener, at oprøret den 1. april 2010 og udnævnelsen af en af hovedaktørerne som chef for de væbnede styrker på afgørende vis har ændret det politiske og sikkerhedsmæssige klima i Guinea-Bissau og i sig selv udgør en krænkelse af Guinea-Bissaus forpligtelser, hvad angår menneskerettigheder og retsstatsprincipper, som er væsentlige principper i Cotonouaftalen.

Artikel 96, stk. 2, i AVS/EF-partnerskabsaftalen, som blev undertegnet i Cotonou den 23. juni 2000 og revideret i Ouagadougou den 22. juni 2010, henviser til væsentlige principper, som partnerskabet er baseret på, således som defineret i artikel 9. Demokrati, retsstatsprincipper og

menneskerettigheder er grundlæggende for parternes nationale og internationale politikker og afgørende principper i aftalen. I lyset af disse principper og de forhold, under hvilke oprøret fandt sted i Guinea-Bissau den 1. april 2010, konstaterer Kommissionen, at der er tale om en særlig alvorlig og åbenbar tilsidesættelse af disse grundlæggende principper, og den anser denne situation for at være af særlig hastende karakter som omhandlet i Cotonouaftalens artikel 96, stk. 2, litra b). Den mener derfor, at der må indledes konsultationer med myndighederne ved magten i Guinea-Bissau for at undersøge, hvordan denne krise kan løses og demokratiet genindføres. Disse konsultationer vil blive afholdt i overensstemmelse med artikel 96 i den reviderede Cotonou-aftale og tager hovedsagelig sigte på at drøfte en række forpligtelser med de pågældende myndigheder, herunder:

- afslutning på den ulovlige tilbageholdelse af viceadmiral Zamora Induta og andre tilbageholdte, som blev arresteret den 1. april 2010;
- indledning og afslutning i fuld uafhængighed af undersøgelserne af begivenhederne fra den 1. marts 2009 til den 1. april 2010;
- udnævnelse af retskafne personer, som ikke var involveret i de voldelige begivenheder og den forfatningsstridige adfærd, i spidsen for de væbnede styrker;
- godkendelse fra myndighedernes side af alle ekspertmissioner og civile og militære midler, som Ecowas/CPLP eller andre partnere foreslår for at overvåge og støtte reformen af sikkerhedssektoren og sikre beskyttelse af politikere;
- godkendelse, bekendtgørelse og offentliggørelse af lovgivningspakken om reformen af sikkerhedssektoren;
- regeringens godkendelse af et operationelt program for gennemførelse af reformen af sikkerhedssektoren;
- engagementer, der kan forbedre landets demokratiske ledelse og reformen af sikkerhedssektoren.

En sådan dialog skal give myndighederne i Guinea-Bissau mulighed for at træffe foranstaltninger, der kan afslutte den nuværende krise, og give Den Europæiske Union mulighed for at vurdere, i hvilket omfang den på grundlag af denne dialog vil kunne støtte initiativer, der overholder principperne i Cotonouaftalen.

Kommissionen foreslår derfor, at Rådet indbyder Republikken Guinea-Bissau til konsultationer i medfør af artikel 96 i den reviderede Cotonou-aftale i overensstemmelse med vedlagte udkast til brev.

I afventning af resultatet af disse konsultationer vil Kommissionen træffe sikrende foranstaltninger vedrørende udviklingssamarbejdsaktioner i Guinea-Bissau, bortset fra betaling af allerede iværksatte kontrakter, humanitære aktioner eller aktioner, der er direkte til gavn for befolkningen, regionale projekter eller projekter, der vedrører tværnational kriminalitet samt aktiviteter, der forbereder gennemførelsen af fremtidige projekter, i det omfang de særlige betingelser for de forskellige instrumenter og finansieringsaftaler overholdes.

I overensstemmelse med allerede etableret praksis og i betragtning af Guinea-Bissaus særlige situation, vil Den Afrikanske Union, Ecowas og CPLP blive inviteret til at deltage i disse konsultationer.

BILAG

Udkast til brev

Hr. præsident,

Hr. premierminister

Siden oprøret den 1. april 2010 har Den Europæiske Union (EU) ved flere lejligheder givet udtryk for bekymring over visse højtplacerede militærfolks manglende overholdelse af princippet om demokratisk legitimitet og krænkelsen af menneskerettighederne i Guinea-Bissau. EU har anmodet myndighederne i Guinea-Bissau om at genindføre den forfatningsmæssige orden. På trods af EU's henvendelse til landets myndigheder den 19. april 2010 og den fælles mission (Kommissionen, Rådet, Spanien) i maj 2010 er der desværre flere forhold, der tyder på, at Guinea-Bissaus udvikling ikke går i den retning, og da landet oplever en situation med stigende narkotikahandel, opfatter EU situationen som meget alvorlig.

Den højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik og næstformand for Kommissionen reagerede i sit kommuniké af 5. juli 2010 kraftigt på udnævnelsen af general Injai som chef for de væbnede styrker og gav samtidig udtryk for stor bekymring over den ulovlige tilbageholdelse af viceadmiral Zamora Induta og bad myndighederne om at bringe denne tilbageholdelse til ophør.

I brev af 27. juli 2010 meddelte den højtstående repræsentant/næstformand Dem, at EU pr. 30. september 2010 ville lukke sin nuværende støttemission til fordel for reformen af sikkerhedssektoren, og at en ny mission var umulig i betragtning af det nuværende klima i Guinea-Bissau og behovet for at revurdere hele EU's engagement i Guinea-Bissau på grundlag af en forstærket politisk dialog.

I medfør af artikel 96, stk. 2, litra a), i den reviderede Cotonouaftale skal vi i betragtning af, at der er tale om en alvorlig og åbenlys overtrædelse af de grundlæggende principper, der er omhandlet i nævnte aftales artikel 9, på EU's og medlemsstaternes vegne indbyde Guinea-Bissau til konsultationer med henblik på som fastsat i aftalen sammen at foretage en grundig og konstruktiv undersøgelse af forholdene og eventuelt afhjælpe situationen. Disse konsultationer tager væsentligst sigte på sammen med de pågældende myndigheder at drøfte en række forpligtelser i forhold til menneskerettigheder og overholdelse af retsstatsprincipper, som f.eks.:

- afslutning på den ulovlige tilbageholdelse af viceadmiral Zamora Induta og andre tilbageholdte, som blev arresteret den 1. april 2010;
- indledning og afslutning i fuld uafhængighed af undersøgelserne af begivenhederne fra den 1. marts 2009 til den 1. april 2010;
- udnævnelse af retskafne personer, som ikke var involveret i de voldelige begivenheder og den forfatningsstridige adfærd, i spidsen for de væbnede styrker;
- godkendelse fra myndighedernes side af alle ekspertmissioner og civile og militære midler, som Ecowas/CPLP eller andre partnere foreslår for at overvåge og støtte reformen af sikkerhedssektoren og sikre beskyttelse af politikere;

- godkendelse, bekendtgørelse og offentliggørelse af lovgivningspakken om reformen af sikkerhedssektoren;
- regeringens godkendelse af et operationelt program for gennemførelse af reformen af sikkerhedssektoren;
- engagementer, der kan forbedre landets demokratiske ledelse og reformen af sikkerhedssektoren.

Drøftelserne skal give Guinea-Bissau mulighed for at træffe egnede foranstaltninger til opretning af den nuværende situation. Vi foreslår, at disse konsultationer finder sted inden for en frist på 30 dage, efter at Rådet for Den Europæiske Union i Bruxelles har modtaget dette brev. Da konsultationerne skal omfatte forskellige forvaltningsspørgsmål, herunder på det lovgivningsmæssige og retlige område, er det ønskeligt, at landets øverst ansvarlige ledere deltager. Den Afrikanske Union, Ecowas og CPLP vil blive inviteret til at deltage i drøftelserne.

I afventning af resultatet af disse konsultationer vil Kommissionen træffe sikrende foranstaltninger vedrørende udviklingssamarbejdsaktioner i Guinea-Bissau, bortset fra betaling af allerede iværksatte kontrakter, humanitære aktioner eller aktioner, der er direkte til gavn for befolkningen, regionale projekter eller projekter, der vedrører tværnational kriminalitet samt aktiviteter, der forbereder gennemførelsen af fremtidige projekter, i det omfang de særlige betingelser for de forskellige instrumenter og finansieringsaftaler overholdes.

Med venlig hilsen

På Kommissionens vegne

(Andris Piebalgs)

På Rådets vegne

(Catherine Ashton)

Kopi:

Ambassadøren for Republikken Guinea-Bissau
Formandskabet for AVS/EU-ministerrådet
Formandskabet for AVS-ambassadørudvalget
Generalsekretariatet for gruppen af AVS-stater